

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології
Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції
20 березня 2020 р.*

Харків – 2020

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

І.Ф. Прокопенко – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, ректор (голова);

Ю.Д. Бойчук – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г.С. Сковороди (заступник голови);

Хошіно Юічі – Другий секретар Посольства Японії в Україні (заступник голови).

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей I Міжнародної науково-методичної конференції, 20 березня 2020р. – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. – 258 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 4 від 15.06.2020р.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики викладання сходознавчих дисциплін, перекладу, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
© Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

ЗМІСТ
ФІЛОЛОГІЯ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Криворучко С.К. Метафоричність у романі Мо Яня 莫言 «Великі груди, широкі сідниці» 丰乳肥臀.....	8
Санатуллах Басам. Історичні передумови розвитку перської мови (تاریخی پیشینه) (فارسی زبان).....	10
Бикова І.А., Скразловська І.А. Символічне значення кольорів в культурі народів Сходу.....	13
Жукова К.Є. «Мислення через ієрогліфи» - феномен традиційної культури Китаю.....	15
Завгородня О.С. Епічна поема Абулькасіма Фірдоусі «Шах-Наме».....	16
Сєкіна Н.Д. Стилiстично-емоційна забарвленість гендерно маркованих фразеологізмів.....	19
Ван Сяоцянь. Проблема переведення класических китайських текстів на мови країн Заходу.....	20
Ажнина Л.А. Особливості транслітерації деяких китайських імен власних.....	21
Ковальова В.В. Фонетичні особливості шанхайського діалекту.....	23
Коляда А.В. Особливості використання пекінізмів на лексичному рівні у п'єсі Лао Ше «Чайна».....	24
Мілова Д.І. Аспекти китайських дієслів у відображенні української мови.....	27
Проша О.Є., Мараховська О.В. Іранська каліграфія.....	28
Ситнікова В.А. Функціонування графеми «доц» у складених ієрогліфах.....	29
Субота І.А. Образ минулого у новелах Лейли аль -'Усман.....	32
Сусленко А.М. Особливості походження іранських прізвищ.....	34
Фотеску І.В. Проблематика використання наголосу мови та складу в сучасній японській мові.....	35
Шапаренко Е.Е. Стилiстичні особливості китайських текстів публіцистичного стилю.....	37
Юрченко М.Е. Відмінності між японським і українським діловим листуванням.....	38

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СХІДНИХ МОВ

Руда Н.В. Аналітичне читання як один з засобів формування китайськомовної компетентності студентів.....	40
Ахмад О.Р. Кейс-метод (Case Study) як форма інтерактивного навчання арабської мови.....	41
Компанієць О.В., Баличева В.М. Використання гаджетів та досягнень новітніх технологій при вивченні івриту.....	43
Андрєєва Ю.В. Дослідження мотивації студентів до вивчення китайської мови та методи її підвищення.....	44
Копилова Н.А. Переваги навчання китайської лексики у середній школі за допомогою наочних засобів навчання.....	47
Локшина Ю.Г. Методика викладання японської мови як дисципліна вільного вибору студентів.....	48
Подгорний Г.В. Спецкурс «Вступ до сходознавства» в гімназії.....	50
Сєгада Ж.П. Література Японії в освітньому процесі Київської гімназії східних мов №1.....	53
Ткаченко О.І. Науково-педагогічні підходи до навчання китайської мови учнів Київської гімназії східних мов №1.....	55
Дмитрієва А.В. Порівняльний аналіз підручників «DISCOVER CHINA» та	

Адже буква «алеф» у вигляді відрізка прямої лінії має ще й цифрове значення «1», що згідно іранської теорії символізує єдиного Творця (Аллаха), та відповідає образу Адама, що створений «за образом і подобою свого Творця».

Надалі правила каліграфії вдосконалювались Ібн Баввабом, який разом з колами почав користуватися ще й точками, отриманими відбитками очеретяного пера. Відповідно до правил встановлених Ібн Баввабом, довжина літери «алеф» мав дорівнювати п'яти, семи або дев'яти таким точкам, а всі інші літери, мали перебувати у відповідному точковому співвідношенні (1).

Точка, згідно іранським поняттям, символізує ту первинну «чорну краплю», від якої виникли всі істоти.

Писемність куфі поступово витіснялась іншою формою арабської писемності — «насх». Внаслідок, між 800-1250 роками неестетичні куфічні букви в епіграфічних написах перетворювались на складні декоративні кольорові символи, що насилу можна було прочитати, але геометричні декорації цих букв стали яскравими і привабливими. Іранські майстри каліграфічного мистецтва вважались незрівнянними в усіх напрямках письма. За легендою Іакот Мостасемі переписав для Тамерлана оригінальний текст священного письма настільки дрібним почерком, що вся книга помістилася під перснем. Тамерлан був обурений таким вчинком, адже вважалося що Коран має бути переписаний лише великими літерами, відповідно до переказів Пророка. У відповідь каліграф переписав священне письмо довжиною у 40 сантиметрів кожного рядка (2).

В Ірані під впливом вимог почерку «насталік», що є декоративним та вишуканим видом письма, формувалась спеціальна форма почерку «насх», яка була визнана як досконала форма ісламської писемності, адже була найзручнішою формою для написання творів мовою фарсі.

Від стилю «насталік» розвивався почерк, що мав назву «шекасте». Основоположником почерку є відомий каліграф Світ Шафе. Для того щоб прочитати текст, що написано почерком «шекасте», необхідно пройти певну підготовку та мати достатній рівень грамотності і володіння мовою фарсі.

Згодом каліграфи почали складати монограми, що являли собою набір штампів та печаток. Далі слово монограма застосовувалось для позначення різних видів каліграфічної культури, написання релігійних текстів за допомогою зображення анімалістичних образів, згадуючи в молитвах ім'я Творця (3).

Сучасні іранські майстри каліграфії продовжують давні традиції і зараз вдало удосконалюють культуру каліграфії, зберігаючи стародавні традиції.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Иранская каллиграфия: знакомство с традицией. – М.: ООО « Садра», 2019. – 408 с.
2. Персидская каллиграфия: насталик // Режим доступа: <https://sanaei.livejournal.com/198066.html>
3. Иранская каллиграфия // Режим доступа: https://studbooks.net/1089048/kulturologiya/iranskaya_kalligrafiya

ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРАФЕМИ «ДОЩ» У СКЛАДЕНИХ ІЄРОГЛІФАХ

Ситнікова Валерія Андріївна, студентка 4 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Н.В. Руда

На сьогоднішній день великої популярності набувають мови країн Азії, з яких китайська мова є найпопулярнішою. Її особливістю є ієрогліфічна писемність – унікальна система знаків, яка існує уже понад 4000 років. За цей час вона неодноразово змінювалась, але не втратила свій первинний концепт: ієрогліфи (汉字 hànzi) – це символи, які

позначають предмет, явище або ціле поняття. Основою для ієрогліфа є *графема*, які складаються із рисок. Ієрогліфи поділяються на 2 групи:

- 1) прості, що складаються з рисок та утворюють одну графему. (十 shí- десять; 刀 dāo – ніж);
- 2) складені, що складаються з крайових графем, які складаються з рисок. (地 dì– земля; 钱 qián - гроші).

Важливою частиною ієрогліфа є «ключ» або «ключовий знак». Це елемент, який пояснює значення однієї графеми. Розуміння значення хоча б одного з ключових елементів гарантує приблизне або повне тлумачення цілого ієрогліфа. Наприклад, 森 sēn - «ліс» або «густий». Ієрогліф складається з ключа 木 mù – «дерево», що повторюється 3 рази. Це прямий приклад того, як значення ієрогліфа повністю залежить від ключового знака. Необхідно розуміти, яка з графем є цим «знаком». Для цього існують наступні способи виділення його місцезнаходження:

- верхня частина ієрогліфа (家);
- нижня частина ієрогліфа (盘);
- ліва частина ієрогліфа (你);
- права частина ієрогліфа (慢);
- охоплює іншу графему (国);
- напівохоплює іншу графему (问).

Також у китайської писемності існує таке поняття як «крайова графема» - графема, яка розташована з будь-якого боку ієрогліфа та грає роль фонетичного чи семантичного показника. Як уже було зазначено, крайові графеми це фонетичні та семантичні показники, тобто вони можуть передавати читання ієрогліфа або його значення чи зв'язок із первинним значенням графеми-показника.

Згідно з тим, які поняття й предмети називають ієрогліфи, та чи є вони оригінальними або запозиченими, багато дослідників китайської писемності та граматики пропонують розподіляти їх на «шість категорій»: піктографічні 象形字; вказівні 指事字; ідеографічні 会意字; фоноідеографічні 形声字; видозмінені 转注子; запозичені 假借字

Для нашого дослідження було відібрано понад 60 ієрогліфів із піктографічною графемою 雨 уй для того, щоб прослідити закономірність зв'язку графічного показника із значенням самого ієрогліфа. 雨 – піктографічний знак, що позначає «дощ». Піктографічні ієрогліфи або піктограми розвилися із малюнків та зображень речей, людей або тварин. Їх характерною рисою є те, що вони пов'язані із зовнішнім виглядом ієрогліфа, а не з його фонетикою. Проаналізуємо графему 雨 («дощ»), у якій чотири риси всередині нагадують краплі, а напівохоплююча краплі графема – хмару.

Характерною ознакою графеми є те, що вона стоїть у верхній частині ієрогліфа. Згідно з дослідженнями Лі Дасуя 李大遂, вченого, який зробив великий внесок у розвиток вивчення закономірностей китайської писемності, усі знаки та графеми, які можуть передати значення ієрогліфа можна поділити на 2 групи:

- зовнішній вигляд передає значення (піктографічні та вказівні);
- крайові графеми пояснюють семантику (ідеографічні та фоноідеографічні).

З цього виходить, що 雨 є семантичним показником, а не фонетичним. Окрім самого знака 雨 уй, таку саме вимову має тільки один ієрогліф із цим показником - 零 уі, позначає «жертвоприношення за для послання дощу». Інші ієрогліфи, до складу яких входить цей семантичний показник, можна поділити на наступні групи:

- 1) Ієрогліфи, що пов'язані з поняттями «опаді» та «погодні умови»:

雪 xuě – сніг

雹 báo – град

霈 pèi – злива

2) Ієрогліфи, що пов'язані з поняттям «небо»:

雲 yún – хмара (неспрощена форма ієрогліфа 云)

霆 tíng – сильний грім/гуркіт грому

霓 ní – райдуга

3) Ієрогліфи, які пов'язані з поняттями «вода» та «мокрый»:

濤 tāo – величезна хвиля

雷 lì – стікати/витікати

鶴 hè – журавель

4) Ієрогліфи, які не мають зв'язку з семантичним показником:

需 xū – потреба

霸 bà – вождь/тиран

霖 lín (неспрощена форма ієрогліфа 灵 líng) – дух/душа

5) Ієрогліфи, які пов'язані з характеристиками дощу та неба (виражені прикметниками):

雱 páng – рясний (дощ)

露 lù – похмуре (небо)

霎 shà – миттєвий (гуркіт грому)

Проаналізувавши 64 ієрогліфів із семантичним показником 雨 yǔ та розподіливши їх на 5 окремих груп, можна зробити наступні підрахунки згідно співвідношення значення крайової графеми та значенням зіставного ієрогліфа. Результати наведено у наступній таблиці:

Табл. 1

Зв'язок між семантичним показником та значенням ієрогліфа	Співвідношення у відсотках
Ієрогліфи, значення яких пов'язано зі значенням семантичного показника (1-а, 2-а та 3-я групи)	79%
Ієрогліфи, значення яких частково пов'язано зі значенням семантичного показника (5-та група)	8%
Ієрогліфи, значення яких не пов'язано зі значенням семантичного показника (4-та група)	13%

Спираючись на дані з таблиці, можна зробити висновок, що значення більшої частини ієрогліфів, які входять до групи цього піктографічного знаку, співпадають із значенням семантичного показника 雨. Усі вони репрезентують різні види дощу та їх інтенсивність, а також явища, які можна віднести до понять «вода» і «небо». Тільки незначна кількість знаків не мають жодних зв'язків із семантичним показником, бо їх було втрачено під час еволюції мови та її писемності.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жукова Е.Е. Грамматология китайской письменности. – М.: Восточная книга, 2014. – 144 с.
2. Жукова Е.Е., Артюх О.І. Основи китайської ієрогліфіки. – Харків: ХНПУ, 2016. – 168 с.
3. 汉语词典。 – 北京: 商务印书馆, 1999
4. <https://baike.baidu.com/item/霪>

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції

Відповідальний за випуск: (Руда Н.В.)

Комп'ютерна верстка: Петрищева О.В.

Коректор: Коробкіна І.М.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку Формат Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк.

Обл.-вид. арк. Зам № Тираж прим. Ціна договірна.